

N:o 106.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 13 maj 1904.
— — — — Andra Kammaren den 13 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, angående åtgärder till förekommande af att järnvägsanläggning må kunna förhindra eller försvåra jords afdikning.

(Första Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 1) utlåtande n:o 8.)
(Andra Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 3) utlåtanden n:is 14 och 42.)

Till Konungen.

I en inom Riksdagen väckt motion har framhållits, hurusom hinder och svårigheter för jords afdikning kunna vållas genom järnvägsanläggningar, samt ifrågasatts vidtagande af lagstiftningsåtgärder med anledning af berörda förhållande.

Enligt hvad Riksdagen vid behandling af denna fråga inhämtat, har i ett af kungl. landtbruksstyrelsen inför Eders Kungl. Maj:t framlagdt ärende, till hvilket förevarande motion anknutit sig och däruti yttranden afgifvits af kungl. järnvägsstyrelsen och kungl. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, den åsikt uttalats, att, när järnvägsägare enligt gällande expropriationslag vore skyldig gälda ersättning icke blott för den till anläggningen afträdde jorden, utan äfven för den skada, som genom anläggningen tillfogas jordägaren eller annan, järnvägsägaren skulle vara förpliktad att gälda alla skador af hvad slag

som helst, som af järnvägens tillvaro och drift vållas», och att järnvägsägaren »på samma grunder icke heller borde fritagas från ersättande af sådana skador, som icke äro kända och därför icke kunna uppskattas vid expropriationstillfället, såsom fallet är med hindret för upptagande och begagnande af nödiga vattenaflopp m. m. genom järnvägarnas broar och bankar, hvilka hinder eller skador först kunna inträda, när jordägarne i flodområdet besluta sig för utförande af behöfliga afdikningar, sjösänkningar, strömregleringar m. m.»

Härvid vill Riksdagen fästa uppmärksamhet därå, att expropriationslagen icke handlar om ersättning för annan skada än sådan, som omedelbart förorsakas genom rubbning af bestående förhållanden. Vid expropriationsförrättning kan därför icke komma under pröfning anspråk på ersättning för skada, som under närmare eller fjärmare framtid kan tänkas uppkomma till följd af järnvägens tillvaro och drift, utan frågor härom måste bedömas efter allmänna rättsgrundsatser eller särskild i ämnet stiftad lag.

Bygges nu en järnväg med sådana tekniska anordningar, att förut bestående förhållanden därigenom rubbas, är järnvägsägaren enligt allmän rättsgrundsats skyldig att afhjälpa olägenheten eller gifva ersättning; och för att förekomma missuppfattning i fråga härom intages uti koncessionsresolutionerna villkoret, »att nu gifna fastställelse af plan för järnvägsanläggningen icke utgör hinder för pröfning i laga ordning af framdeles möjligen uppkommande frågor angående omläggning af vägar, som järnbanan öfvergår, eller om vattenuppdämning å ägor och hinder i flottled eller farled till följd af järnvägsanläggningen».

Likaledes synes vara lämpligt och rättvist, att järnvägsägare utgifver ersättning, om anläggningen icke kan verkställas eller icke blifver utförd annorlunda, än att ett redan beslutadt och i laga ordning påbörjadt afdiknings- eller vattenafledningsföretag hindras eller försvåras; och frågan om bestämmande af denna ersättnings belopp torde åtminstone i de flesta fall kunna förekomma till pröfning vid expropriationsförrättningen.

Men om jordägare längre eller kortare tid, efter det en järnväg med behörigt tillstånd och i öfrigt lagligen tillkommit, vill verkställa ett afdiknings- eller vattenafledningsföretag och såmedelst rubba af naturen danade eller eljest före järnvägsanläggningens utförande bestående förhållanden, måste sådan jordägare, enligt Riksdagens uppfattning, komma i samma ställning gentemot järnvägsägaren, som denne sistnämnde vid anläggningens utförande intagit gentemot dem, som då fingo afträda jord eller lida intrång. Jordägaren kan således i detta

fall icke framställa annat berättigadt anspråk, än att järnvägsägaren skall antingen underkasta sig de för företagets utförande nödiga ändringar å järnvägsanläggningen mot ersättning för däraf förorsakad skada eller vara skyldig själf mot ersättning verkställa samma ändringar. Denna Riksdagens nu uttalade åsikt öfverensstämmer ock med 6 och 15 §§ af lagen den 20 juni 1879 om dikning och annan afledning af vatten, hvori stadgas, att, om för sådant företag tarivas, att väg, bro, trumma eller dylikt bygges eller ändras, den, som dikar eller verkställer vattenafledning, skall därom draga försorg, där ej den, hvars rätt är i fråga, hellre ersättning tager.

Häri genom har således redan uttalats en grundsats, som bör vinna tillämpning jämväl i fråga om järnvägar samt deras broar och trummor. Med hänsyn till de många olikartade förhållanden, som kunna göra sig gällande beträffande järnvägar samt ändringar å desamma, sedan de blifvit färdigbyggda och för allmän trafik upplåtta, torde dock särskilda mera utförliga bestämmelser vara af nöden för nöjaktigt afvägande af jordägares och järnvägsägares rättigheter och skyldigheter uti ifrågavarande afseende.

Oafsedt hvad nu anförts kunna emellertid säkerligen vid anläggning af ny järnväg i de flesta fall, utan mera afsevärd kostnad, vidtagas sådana anordningar särskildt i afseende å broar och trummor, att framdeles möjligen ifrågakommande afdiknings- och vattenafledningsföretag icke behöfva genom anläggningen väsentligen försvåras. Då förhållandet finnes vara sådant, bör lämpligen och skäligen kunna såsom villkor för tillstånd till anläggningens utförande föreskrifvas, att de erforderliga anordningarna skola enligt fastställd plan utföras. För bedömande, huruvida det antydda förhållandet är för handen, kan måhända i vissa fall blifva nödigt att låta genom distriktschef eller annan lämplig ingenjör verkställa särskild undersökning. Men äfven om kostnaden härför skulle bestridas af statsverket, torde, med hänsyn till sådan kostnads jämförelsevis ringa belopp, denna omständighet icke kunna tillmätas någon afgörande betydelse gentemot de fördelar för det allmänna, som genom undersökningen stå att vinna.

På grund af hvad sålunda anförts får Riksdagen anhålla, det täcktes Eders Kungl. Maj:t dels taga i öfvervägande, huruvida vid beviljande af tillstånd till och fastställande af plan för järnvägsanläggning må kunna, utan järnvägsägarens oskäligen betungande, stadgas sådana villkor, att framdeles ifrågakommande afdiknings- och vattenafledningsföretag, såvidt möjligt, icke hindras eller väsentligen för-

svåras, *dels ock* låta utreda, i hvad mån särskild lagstiftning må vara erforderlig för att rätt afväga och bestämma jordägares och järnvägsägarers rättigheter och skyldigheter med hänsyn till afdiknings- och vattenafledningsföretag, som ifrågakomma efter det järnvägsanläggningen blifvit utförd, samt till Riksdagen afgifva det förslag, hvartill denna utredning kan föranleda.

Stockholm den 13 maj 1904.

Med undersåtlig vördnad.
